

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

3 בדצמבר 2003

69

ח' בכסלו התשס"ד

עמוד

252	הצעת חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 10), התשס"ד-2003
256	הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (תיקון מס' 3), התשס"ד-2003

**הצעת חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 10),
התשס"ד-2003**

1. תיקון סעיף 1 בחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשס"ו-1955 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 1 -

(1) אחרי ההגדרה "אח" יבוא:

"בן משפחה" - הורה, הורה הורה, אח, גיס, דוד, או צאצאו של כל אחד מאלה;

דברי הסבר

מוצע לקבוע הסדר מפורש בחוק הגנת ילדים, שיאפשר לחוקר ילדים, במקרים המצדיקים זאת, להוציא ילד ממסגרת חינוכית או טיפולית, אף בלא הסכמת הורה.

במקביל, מוצע לקבוע הוראות דומות בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן - חוק הנוער), לענין אפשרות הוצאתם של קטינים ממסגרת חינוכית או טיפולית בנסיבות כאמור, בעבירות שחוק הגנת ילדים אינו חל עליהן.

עוד מוצע לתקן את חוק לתיקון הגנת ילדים (תיקון מס' 9), התשס"ב-2002 (להלן - תיקון מס' 9), המוסיף לתוספת עבירות נוספות שעליהן יהולו הוראות חוק הגנת ילדים, ולבטל את תחולתו של החוק האמור לגבי חלק מהעבירות במקרים שבהם תחולה זו מהווה, לדעת אנשי מקצוע במשרד הרווחה ובמשרת ישראל, הרחבת יתר של ההסדר הקבוע בחוק הגנת ילדים.

השפעה על זכויות ילדים

ההסדר המוצע, המאפשר לחוקר ילדים או לחוקר נוער, לפי הענין, להוציא במקרים מסוימים, קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה הוא שוהה לצורך חקירה או פעולה אחרת בקשר לחקירה, בלא הסכמת הורה, נועד להגן על טובת הקטין ועל שלומו הגופני והנפשי, במקרים המצדיקים זאת ולאפשר אכיפת עבירות שבהן מעורבים קטינים כנפגעים או כעדים. עוד יצוין, כי לפי המוצע, לא יוצא קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית אם הוצאתו כאמור מנוגדת לרצונו.

החוק המוצע גם מצמצם את היקף העבירות שעליהן חל חוק הגנת ילדים. כתוצאה מכך, חלק מהילדים שהיו אמורים להיחקר בידי חוקרי ילדים ייחקרו במשרדת ישראל, אך עם זאת יצומצמו עיכובים בחקירות ילדים, שהיו עלולים להיגרם כתוצאה מהרחבת היקף תחולת חוק הגנת ילדים בלא גיבוי בכוח אדם ובתקציבים מתאימים.

בללי

סעיף 4 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשס"ו-1955 (להלן - חוק הגנת ילדים), קובע, כי אין חוקרים ילד בעבירות המנויות בתוספת לחוק האמור (להלן - התוספת), שהן בעיקרן עבירות מין ואלימות, אלא על ידי חוקר ילדים, למעט במקרים שבהם אישר חוקר הילדים גביית עדות מהילד. כמו כן קובע סעיף 7 לחוק הגנת ילדים, שאם נתגלה במהלך חקירה משטרתית בעבירה המנויה בתוספת, הצורך לעשות פעולה הדורשת את נוכחותו של ילד או את השתתפותו בה, לא תיעשה הפעולה אלא בהתאם להוראותיו של חוקר ילדים.

כמו כן קובע סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, את מעמדם של הורים לקטינים כאפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם; אפוטרופסות זו כוללת, בין השאר לפי סעיף 15 לחוק האמור, את הרשות להחליק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, וכן את הסמכות לייצגו. עוד קובע סעיף 5 לאמנה בדבר זכויות הילד (כ"א 1038, כרך 31, עמ' 221) שישראל היא צד לה, את החובה לכבד את אחריותם, את זכויותיהם ואת חובותיהם של הורים ואפוטרופסים ביחס לילדיהם.

ממעמדם המשפטי של הורים לקטינים ניתן ללמוד, בין השאר, על הצורך הנדרש במקרים רבים לקבלת הסכמת הורה של קטין להוצאה חריגה של ילדו ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה הוא שוהה, ובכלל זה הסכמתו להוצאת ילדו אל מחוץ לכותלי המסגרת כאמור לצורך חקירה או עשיית פעולה אחרת המצריכה את נוכחותו של הילד או את השתתפותו בה.

עם זאת קיימות נסיבות שבהן נדרשת הוצאת קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית בלא הסכמת הורה, בפרט במקרים שבהם נדרשת נוכחותו של הקטין לצורך חקירת עבירה שהחשוד בביצועה הוא אפוטרופוס או בן משפחה של הקטין, או במקרים אחרים שבהם טובת הקטין דורשת את הוצאתו כאמור.

¹ ס"ח התשס"ו, עמ' 96; התשס"ג, עמ' 395.

(2) אחרי ההגדרה "פגיעת איכה" יבוא:

1. "מפקיד סעד" - כהגדרתו בחוק הנוער (טיפול והשגחה) התשי"ג-1960,² או בחוק הסעה (טיפול במפגעים) התשכ"ט-1969.³

הוספת סעיף 4א

2. אחרי סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:

4א. (א) בסעיף זה, "מסגרת חינוכית או טיפולית" - לרבות בית ספר, גן ילדים, קייטנה או חוג.

"הוצאת ילד ממסגרת חינוכית או טיפולית, לצורך חקירה"

(ב) חוקר ילדים רשאי, בכפוף להוראות סעיף קטן (ג), להוציא ילד ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה הוא שוהה, אף בלא הסכמת הורה, לצורך חקירה לפי הוראות חוק זה בעבידה המנויה בתוספת, שנעשתה בגופו של הילד או בנוכחותו, או לצורך פעולה אחרת כאמור בסעיף 7 בקשר לעבירה כאמור, בהתקיים, לדעת חוקר הילדים לאחר שהתייעץ עם פקיד סעד, אחד מאלה:

(1) הרבר דרוש מטעמים של טובת הילד או טובת החקירה, בשל היות החשוד בביצוע העבירה בן משפחתו של הילד;

(2) קיימות נסיבות מיוחדות אחרות, שיירשמו, המצריכות זאת בשל חשש מפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הילד;

ובלבד שלא יוצא ילד ממסגרת לפי הוראות סעיף קטן זה, בניגוד לרצונו.

(ג) חוקר ילדים לא יוציא ילד ממסגרת חינוכית או טיפולית, לפי הוראות סעיף קטן (ב), אלא לאחר שעשה את אלה:

(1) הודעה בפני מנהל המסגרת או בפני האדם האחראי על ניהולה באותה עת, הודיע לו על כוונתו להוציא את הילד מהמסגרת ומטר לו את פרטיו;

(2) הסביר לילד, בלשון המובנת לו בהתאם לגילו וליכולותיו, את מטרת הוצאתו מהמסגרת והצורך בביצועה.

דברי הסבר

עת, להודיע לו על כוונתו להוציא את הילד מהמסגרת ולמסור לו את פרטיו, לרבות פרטים הדרושים כדי שניתן יהיה להשיג, וברבר חובתו לידע את הורה הילד במקרה שבו הוא מבקש להמשיך את החקירה לאחר המועד שבו אמור היה הילד לשוב לביתו (סעיף 4א המוצע לחוק הגנת ילדים).

במקביל, מוצע לקבוע הוראות דומות בחוק הנוער, ולהעניק לשוטרי, שהוסמך על ידי משטרת ישראל בחוקר נוער, סמכויות מקבילות לסמכויות של חוקר ילדים, לענין הוצאת קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה הוא שוהה, לצורך חקירה בעד או כנפגע בעבירות שחוק הגנת ילדים אינו חל עליהן בין בשל גילו של הקטין ובין בשל כך שהן אינן מנויות בתוספת.

עם זאת, מוצע לצמצם את ההסדר המוצע בחוק הנוער, המאפשר הוצאת קטין ממסגרת כאמור, רק למקרים שבהם טובת הקטין דורשת זאת, טובת החקירה כשלעצמה (סעיף וזא המוצע לחוק הנוער).

סעיפים מוצע להסמיך חוקר ילדים כמשמעותו
1, 2 ו-5 בחוק הגנת ילדים, להוציא ילד ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה הוא שוהה, לצורך חקירה או פעולה אחרת כאמור בסעיף 7 לחוק האמור, אף בלי שנתקבלה לכך הסכמת הורה, בהתקיים אחד מאלה:

- החשוד בביצוע העבירה הוא בן משפחה, כהגדרתו המוצעת, של הילד וטובת הילד או טובת החקירה דורשת זאת;

- קיימות נסיבות מיוחדות, שיירשמו, המצריכות זאת בשל חשש מפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הילד.

כמו כן מוצע לקבוע הוראות לענין אופן הפעלת סמכותו המוצעת של חוקר הילדים, ובכלל זה ברבר חובתו להודעה בפני מנהל המסגרת שממנה הוא מבקש להוציא את הילד או בפני האחראי על ניהולה באותה

² ס"ח התשי"ג, עמ' 52.
³ ס"ח התשכ"ט, עמ' 132.

(ד) לא הסתיימה החקירה או הפעולה האחרת כאמור בסעיף קטן (ב) עד למועד שבו אמור היה הילד לשוב לביתו מהמסגרת שממנה הוצא לפי הוראות הסעיף הקטן האמור, לא הימשך החקירה או הפעולה האחרת, לפי הענין, אלא אם כן הודיע על כך חוקר הילדים לאחר שהתייעץ עם פקיד סעד, להנחה הילד.

3. בסעיף 11 לחוק העיקרי, ברישה, במקום "עבירה נגד המוסר או עבירה נגד הגוף" יבוא "עבירה המנויה בתוספת".

4. בחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 9), התשס"ב-2002, בסעיף 2(3), בסעיף (ו) המובא בו, פסקאות (2) ו-(3) – יימחקו.

תיקון חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 9)

דברי הסבר

2003, מוצע לדחות את מועד תחילתו של סעיף (ו) לתוספת ליום 1 בינואר 2006.

כדי לצמצם את מידת הפגיעה בזכותו של חשוד בעבירה לחקור את קורבן העבירה או מי שהיה עד לביצועה רק למקרים המצדיקים זאת, מוצע להשאיר ברשימת העבירות המנויות בתוספת, אשר לגביהן נדרשת הסכמת חוקר ילדים למתן עדות של ילד שהוא קורבן העבירה או עד לה, רק עבירות שהחלת הוראות חוק הגנת ילדים לגביהן נדרשת לשם מניעת נזק חמור לילד שהוא נפגע העבירה או עד לביצועה. גורמים מקצועיים במשטרת ישראל ובמשרד הרווחה סבורים, כי אין הצדקה להחלת הוראות חוק הגנת ילדים ולהעברת החקירות מידי משטרת ישראל למשרד הרווחה, בעבירות אלימות שבהן רק אחד מהצדדים לעבירה הוא בן משפחה של ילד.

עוד יצוין, כי על חקירת ילד שהוא קורבן עבירה שנעברה בידי בן משפחתו האחראי עליו, למעט בידי אחיו הקטין, חלות ממילא הוראות חוק הגנת ילדים מכוח סעיף (ב) לתוספת המחיל את הוראות החוק האמור לענין עבירת תקיפה של קטין או חסר ישע לפי סעיף 368 לחוק העונשין.

לאור האמור לעיל, מוצע לתקן את סעיף 2(3) לתיקון מס' 9 ולמחוק את סעיפים 2(א) ו-(3) לתוספת המובאים בו, שוו לשונם:

(1) עבירה לפי סעיפים 329(א) ו-333 לחוק העונשין, שלא בקשר לתאונת דרכים, למעשה טרור או לפגיעת איבה, אם בעת גביית העדות טרם מלאו לילד 12 שנים, ומתקיים אחד מאלה:

- (1) ...
- (2) החשוד בעשיית העבירה הוא הורה או אח בגיר של הילד;
- (3) החשוד בעשיית העבירה הוא בגיר שאינו הורה או אח של הילד והנפגע בעבירה הוא הילד או הורהו או אחיו.

סעיף 3 מוצע לבצע תיקון טכני בסעיף 11 לחוק הגנת ילדים, שענינו הליכים אחרים, כך שברישה, במקום המונח "עבירה נגד המוסר או עבירה נגד הגוף" יבוא "עבירה המנויה בתוספת". זאת בהתאם למונח הקיים לגבי עבירות מסוג זה בסעיף האמור ובסעיפים אחרים בחוק הגנת ילדים, כפי שתוקנו בחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) (תיקון מס' 8), התשס"א-2001.

סעיף 4 בסעיף 2(3) לתיקון מס' 9 הוסף סעיף (ו) לתוספת, שענינו חקירת ילדים שהיו עדים או קורבנות של אלימות המורה בתוך משפחתם או שבוצעה נגד בן משפחתם, או שהיו עדים לאלימות המורה שבוצעה בידי בן משפחתם.

סעיף 1(א) לתוספת, שענינו חקירת ילדים שהיו עדים או קורבנות לאלימות המורה שביצע בן משפחתם כלפי בן משפחה אחר, כולל מקרים שבהם הן הפוגע והן נפגע העבירה הם בני משפחתו של הילד, או שהפוגע הוא בן משפחה של הילד והילד עצמו הוא הנפגע, ואילו סעיף 2(2) ו-(3) לתוספת, שענינו חקירת ילדים שהיו עדים או קורבנות לאלימות המורה שבוצעה בידי בן משפחתם או נגד בן משפחתם, כוללים מקרים שבהם רק הנפגע או רק הפוגע הוא בן משפחה של הילד, או שהילד הוא הנפגע והפוגע אינו בן משפחתו.

בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003, נדחה מועד תחילתו של סעיף 1(א) לתוספת ליום 1 בינואר 2004, ומועד תחילתו של סעיף 2(2) ו-(3) לתוספת נדחה ליום 1 בינואר 2005.

כמו כן, בהצעת חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), התשס"ד-2003, שפורסמה בהצעות חוק – הממשלה 64, מיום ח' בחשון התשס"ד 3 בנובמבר 2003, עמ' 159, ועברה קריאה ראשונה בכנסת ביום י' בחשון התשס"ד 5 בנובמבר

⁴ ס"ח התשס"ב, עמ' 479; התשס"ג, עמ' 395.

5. בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשלי"א-1971⁵, אחרי סעיף 11 יבוא:

11א. (א) בסעיף זה -

"הוצאת קטין
ממסגרת חינוכית
או טיפולית,
לצורך חקירה

"בן משפחה" - הורה, הורה הורה, את, דוד, גיס, או צאצאו של כל אחד
מאלה;

"חוק הגנת ילדים" - חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים),
התשט"ז-1955;

"מסגרת חינוכית או טיפולית" - לרבות בית ספר, גן ילדים, קייטנה או
חוג;

"פעולה אחרת" - פעולה כאמור בסעיף 7 לחוק הגנת ילדים;

"פקיד סעד" - בהגדרתו בחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או
בחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969;

"קטין" - מי שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים.

(ב) שוטר, שהמפקח הכללי של משטרת ישראל או מי שהוא הסמיך
לענין זה, מינהו להיות חוקר נוער (בסעיף זה - חוקר נוער) רשאי, בכפוף
להוראות סעיף קטן (ג), להוציא קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית שבה
הוא שוהה, אף בלא הסכמת הורהו, לצורך חקירה בעבירה שחוק הגנת
ילדים אינו חל עליה, שנעשתה כגופו של הקטין או בנוכחותו, או לצורך
פעולה אחרת בקשר לעבירה כאמור, בהתקיים, לדעת חוקר הנוער לאחר
שהתייעץ עם פקיד סעד, אחד מאלה:

(1) הדבר ררוש מטעמים של טובת הקטין, בשל היות החשוד
בביצוע העבירה בן משפחתו של הקטין;

(2) קיימות נסיבות מיוחדות אחרות, שיירשמו, המצריכות
זאת בשל חשש מפגיעה בשלמו הגופני או הנפשי של
הקטין;

ובלבד שלא יוצא קטין ממסגרת לפי הוראות סעיף קטן זה, בניגוד
לדיונו.

(ג) חוקר נוער לא יוציא קטין ממסגרת חינוכית או טיפולית, לפי
הוראות סעיף קטן (ב), אלא לאחר שעשה את אלה:

(1) הזדהה בפני מנהל המסגרת או בפני האדם האחראי על
ניהולה באותה עת, הודיע לו על כוונתו להוציא את הקטין
מהמסגרת ומסר לו את פרטיו;

(2) הסביר לקטין, בלשון המוכנת לו בהתאם לגילו וליכולותיו,
את מטרת הוצאתו מהמסגרת והצורך בביצועה.

(ד) לא הסתיימה החקירה או הפעולה האחרת כאמור בסעיף
קטן (ב) עד למועד שבו אמור היה הקטין לשוב לביתו מהמסגרת שממנה
הוצא לפי הוראות הסעיף הקטן האמור, לא תימשך החקירה או הפעולה
האחרת, לפי הענין, אלא אם כן הודיע על כך חוקר הנוער, לאחר שהתייעץ
עם פקיד סעד, להורה הקטין.

⁵ ס"ח התשלי"א עמ' 134.

**הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (תיקון מס' 3).
התשס"ד-2003**

1. תיקון סעיף 45 בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט-1989, בסעיף 45, במקום "2003" יבוא "2004".
2. תיקון חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי, התשנ"ב-1992, בסעיף 33, במקום "ו' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003)" יבוא "י"ט בטבת התשס"ה (31 בדצמבר 2004)".

דבריו הסבר

סעיף 33 לחוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי, התשנ"ב-1992, מחיל את ההסדר הקבוע בפרק ח' לחוק הסדרים 1989, גם לענין הסדרי החובות לפיו, עד למועד הקבוע באותו חוק.

הואיל וביצוע הסדרי החיובות לפי כל אחד מהחוקים האמורים טרם הושלם, מוצע להאריך את תוקף הקלות המס שנקבעו להם בשנה נוספת, עד לתום שנת המס 2004.

פרק ח' לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט-1989 (להלן - חוק הסדרים 1989), קובע הקלות במס הנדרשות לביצוע הסדרי חובות בקיבוצים ובמושבים.

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003, התשס"ג-2002, הוארך תוקפו של ההסדר הקבוע בפרק ח' האמור, עד לתום שנת המס 2003.

¹ ס"ח התשמ"ט, עמ' 26; התשס"ג, עמ' 198.
² ס"ח התשנ"ב, עמ' 118.